

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

(Υπόθεση Αρ. 458/2021)

12 Μαΐου 2021

[Γ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΔΔΔ.]

, ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 1Α, 26, 28, 29, 35, 62-85 ΚΑΙ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1. ΑΝΟΡΘΩΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ
2. ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Αιτητών

-ΚΑΙ-

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΕΚΛΟΓΩΝ

Καθ' ης η Αίτηση.

ΑΙΤΗΣΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΑΙΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ 10.5.2021

Α. Δαμιανού, για ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Δ.Ε.Π.Ε. και Α. Αρτεμίου, μαζί με Α. Παναγιώτου (κα), για ΑΡΤΕΜΙΟΥ, ΠΙΕΡΗ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Δ.Ε.Π.Ε., δικηγόροι για τους αιτητές στην άνω προσφυγή/αιτητές στην αίτηση.

Σ. Αγγελίδης, Βοηθός Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας, μαζί με Γ. Χατζηχάννα (κα), Αν. Δικηγόρο της Δημοκρατίας και Σ. Πλατή, δικηγόρο, για Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, δικηγόρο για την καθ' ης η αίτηση στην άνω προσφυγή/καθ' ης η αίτηση στην αίτηση.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Οι άνω αιτητές καταχώρισαν την υπό τον ως άνω αριθμό και τίτλο προσφυγή στις 10.5.2021; εξαιτούμενοι ως ακολούθως:

«Α. Δήλωση ή/και απόφαση του Δικαστηρίου ότι η πράξη και/ή απόφαση των Καθ' ων η αίτηση η οποία κοινοποιήθηκε στους Αιτητές με την εγκύκλιο ημερ. 04/05/21 και με την επιστολή τους ημερ. 06/05/21, τα οποία επισυνάπτονται ως **Παράρτημα Α**, και με τα οποία επιβάλλουν όπως το όνομα του συνδυασμού ενός κόμματος που θα υποβληθεί στους Εφόρους Εκλογής για σκοπούς της προσεχούς ή/και οποιασδήποτε άλλης εκλογικής διαδικασίας δεν μπορεί να διαφέρει από το όνομα του αντίστοιχου μητρώου που αναγράφεται στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων δηλαδή ΑΝΟΡΘΩΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ αντί ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ είναι παράνομη, άκυρη και στερείται κάθε εννόμου αποτελέσματος.»

Με μονομερή αίτηση τους ίδιας ημερομηνίας, ήτοι 10.5.2021 (εφεξής «η αίτηση»), η οποία καταχωρήθηκε ταυτόχρονα με την άνω προσφυγή και η οποία επιδόθηκε, κατόπιν σχετικών οδηγιών του Δικαστηρίου, αυθημερόν στην καθ' ης η αίτηση, οι αιτητές εξαιτούνται ως ακολούθως:

«Α. Διάταγμα του Δικαστηρίου με το οποίο να αναστέλλεται η πράξη και/ή απόφαση των Καθ' ων η αίτηση η οποία κοινοποιήθηκε στους Αιτητές με την εγκύκλιο ημερ. 04/05/2021 και με την επιστολή τους ημερ. 06/05/2021 με τα οποία δεν επιτρέπουν και/ή αρνούνται στον Αιτητή αρ. 1 να κατέλθει στις Βουλευτικές Εκλογές του 2021 ως συνδυασμός ενός κόμματος με το όνομα «ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ» ή/και επιβάλλουν όπως το όνομα του συνδυασμού ενός κόμματος που θα υποβληθεί στους Εφόρους Εκλογής για σκοπούς εκλογικών διαδικασιών δεν μπορεί να διαφέρει από το όνομα του αντίστοιχου μητρώου που αναγράφεται στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων, μέχρι εκδικάσεως της με τον πιο πάνω τίτλο και αριθμό προσφυγής και/ή μέχρι νεότερης διαταγής του Δικαστηρίου.

Β. Περαιτέρω ή/και διαζευκτικά διάταγμα του Δικαστηρίου με το οποίο να επιτρέπεται στον Αιτητή 1 ή/και 2 να κατέλθει στις Βουλευτικές Εκλογές του 2021 ως συνδυασμός ενός κόμματος με το όνομα «ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ» μέχρι εκδικάσεως της με τον πιο πάνω τίτλο και αριθμό προσφυγής και/ή μέχρι νεότερης διαταγής του Δικαστηρίου.»

Η αίτηση συνοδεύεται από δύο ένορκες δηλώσεις, ήτοι α) του Α. Κυπριανού, Γενικού Γραμματέα του Αιτητή 1 και επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας του αιτητή 2 στη Βουλή των Αντιπροσώπων, καθώς και του συνδυασμού, ως δηλώνει στην ένορκη δήλωση του, του ψηφοδελτίου του συνδυασμού ενός κόμματος υπό τον αιτητή 2 και β) κάποιου Σ. Χριστοδούλου, Συμβούλου Επικοινωνίας στο επικοινωνιακό επιτελείο των αιτητών, με τις οποίες, πρόσθετα της καταγραφής των ουσιωδών γεγονότων της υπόθεσης, υποστηρίχθηκε αρθροιστικά και εν μέρει επικαλυπτόμενα, αφ' ενός, η έκδηλη παρανομία της επίδικης απόφασης και, αφ' ετέρου, η πιθανότητα να υποστούν

οι αιτητές ανεπανόρθωτη πολιτική, επικοινωνιακή και οικονομική ζημιά, σε περίπτωση μη απόδοσης των αιτούμενων θεραπειών με την αίτηση.

Σε σχέση με τα ουσιώδη γεγονότα της παρούσας αίτησης, αρκεί να σημειωθεί περίληπτικά ότι, με έπιστολή του ημερομηνίας 4.5.2021 προς τους Εκπροσώπους Πολιτικών Κομμάτων και κοινοποίηση αυτής στους Επάρχους, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών, υπό την ιδιότητα του ως Γενικός Έφορος Εκλογών για τις Βουλευτικές Εκλογές του 2021 (εφεξής ο «Έφορος»), τους πληροφόρησε, μεταξύ άλλων, ότι:

«...2. Η μη υιοθέτηση της πιο πάνω πρότασης από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, δεν αφήνει κανένα άλλο περιθώριο στο Υπουργείο Εσωτερικών από την εφαρμογή των προνοιών της κείμενης νομοθεσίας, όπως μας έχει διευκρινιστεί από τον Γενικό Εισαγγελέα, η οποία προνοεί ξεκάθαρα, ότι το όνομα του συνδυασμού ενός κόμματος, που θα υποβληθεί στους Εφόρους Εκλογής για σκοπούς της προσεχούς ή οποιασδήποτε άλλης εκλογικής διαδικασίας, δεν μπορεί να διαφέρει από το όνομα του αντίστοιχου κόμματος, που αναγράφεται στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων και έχει πιστοποιηθεί με σχετική δημοσίευση του Εφόρου Τήρησης Μητρώου Πολιτικών Κομμάτων, στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας....».

Ο αίτητής 1 αντέδρασε στην πιο πάνω έπιστολή με έπιστολή του Κεντρικού Οργανωτικού του ημερομηνίας 6.5.2021 προς τον Έφορο, με την οποία του ανέφερε τα εξής:

«...»

Δεδομένου του περιεχομένου της εγκυκλίου ημερ. 04/05/2021 αλλά και σχετικών δημόσιων τοποθετήσεων σας, σημειώνουμε τα πιο κάτω:

1. Το ΑΚΕΛ προτίθεται να κατέλθει στις επικείμενες Βουλευτικές Ελογές ως ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ.
2. Με αυτό το όνομα κατήλθαμε συνολικά σε δεκαεννέα—(16) εκλογικές αναμετρήσεις, δυνάμει της κείμενης νομοθεσίας. Επισυνάπτεται σχετικός κατάλογος για εύκολη αναφορά.

Με δεδομένη τη στενότητα χρόνου, ενόψει της 12^{ης} τρέχοντος μηνός, καλείστε όπως εντός της ημέρας μας απαντήσετε γραπτώς κατά πόσο προτίθεστε να αποδεχτείτε ή να απορρίψετε το όνομα ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ....»

Ο Έφορος απάντησε με επιστολή του ημερομηνίας 6.5.2021, η οποία έχει ως ακολούθως:

«...»

Επιθυμώ να αναφερθώ στην επιστολή σας ημερομηνίας 6 Μαΐου 2021, καθώς και σε συνέχεια των ταυτάριθμων εγκυκλίων επιστολών μου προς τους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων, με ημερομηνίες 4 Μαΐου και 16 Απριλίου 2021 και σας πληροφορώ ξανά, πως μετά από γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, αναφορικά με την αναγραφή στο ψηφοδέλτιο του ονόματος συνδυασμού ενός κόμματος, που θα υποβληθεί στους Εφόρους Εκλογής, αυτό δεν μπορεί να διαφέρει από το όνομα του κόμματος, που αφορά ο συγκεκριμένος συνδυασμός, όπως αυτό είναι καταγεγραμμένο στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων και έχει πιστοποιηθεί με σχετική δημοσίευση του Εφόρου Τήρησης Αρχείου Πολιτικών Κομμάτων στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Όπως γνωρίζετε, το περιεχόμενο των γνωματεύσεων του Γενικού Εισαγγελέα δεσμεύει τη Διοίκηση. Ως εκ τούτου, το όνομα του συνδυασμού με το οποίο μπορεί να κατέλθει στις προσεχείς εκλογές το κόμμα σας, όπως κάθε άλλο πολιτικό κόμμα, είναι αυτό που είναι καταχωρημένο στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων, δηλ. «ΑΝΟΡΘΩΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ».

Σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης των όποιων ζητημάτων υφίσταντο, το Υπουργείο Εσωτερικών ετοίμασε και απέστειλε στη Βουλή των Αντιπροσώπων Νομοσχέδιο, ώστε να δίδεται το δικαίωμα χρήσης των ονομάτων, με τα οποία συνδυασμός ενός κόμματος κατήλθε στις προηγούμενες εκλογές και στην προσεχή εκλογική διαδικασία. Όπως γνωρίζετε, η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν δέχθηκε να συζητήσει το θέμα αυτό και να διαφοροποιήσει σχετικά την κείμενη νομοθεσία. Συνεπώς επαναλαμβάνω, πως οι Έφοροι Εκλογής είναι αναγκασμένοι να εφαρμόσουν τις πρόνοιες της κείμενης νομοθεσίας, όπως μας έχει διευκρινιστεί από το Γενικό Εισαγγελέα. Δηλαδή δεν μπορεί να γίνει δεκτός συνδυασμός ενός κόμματος, με διαφορετικό όνομα από το όνομα του αντίστοιχου κόμματος, όπως αυτό αναγράφεται στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων...»

Με τη συναίνεση των ευπαίδευτων συνηγόρων των διαδίκων και στα πλαίσια της επιθυμίας, προθυμίας και ομοθυμίας που επιδείχθηκε μεταξύ τους για σύντομη εκδίκαση της παρούσας αίτησης και έκδοσης της επί τούτης δικαστικής απόφασης μέχρι την καθορισθείσα ημερομηνία (12.5.2021) υποβολής των υποψηφιοτήτων για τις επερχόμενες εκλογές των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (30.05.2021), η ακρόαση της υπό εδώ υπό κρίση αίτησης έλαβε χώρα στις 11.5.2021, αφού καταρχάς, στα αρχικά πλαίσια αυτής, καταχωρήθηκε στο Δικαστήριο από την καθ' ης η αίτηση, κατόπιν παραχώρησης σχετικής αδειάς του Δικαστηρίου, υπόμνημα ενστάσεως, αντί ενστάσεως συνοδευόμενης υπό ενόρκου δηλώσεως, με τις θέσεις της καθ' ης η αίτηση ως προς την αίτηση, καθώς και δέσμη (σχετικών) εγγράφων, ως Τεκμήριο 1.

Η πλευρά της καθ' ης η αίτηση, πέραν από την γραπτή και προφορική τοποθέτηση της, ότι δεν πληρούνται, εν πάση περιπτώσει, οι προϋποθέσεις έκδοσης των διαταγμάτων, τα οποία, με τις θεραπείες της αίτησης εξαιτούνται οι αιτητές (βλ. ανωτέρω), αντέταξαν και σειρά προδικαστικών ενστάσεων ως προς το παραδεκτό της παρούσας αίτησης, αλλά και, κατ' επέκταση, ως επί το πλείστον και της ίδιας της προσφυγής, οι οποίες, εδώ συνοψίζοντας, έχουν ως ακολούθως, α) το Δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να εκδικάσει την παρούσα αίτηση, καθ' ότι i) δυνάμει των άρθρων 84 και 145 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας (εφεξής « το Σύνταγμα») και ii) δυνάμει των άρθρων 21, 57 και 58 του περί της Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμου του 1979, Ν. 72/1979, ως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (εφεξής ο «Νόμος»), παν θέμα σχετικό προς τα προσόντα εκλογιμότητας των υποψηφίων και πάσα ένσταση κατά των εκλογών, αλλά και, γενικότερα, παν θέμα σχετικό με τον Νόμο αναφέρεται στο Εκλογοδικείο, β) η επίδικη με την προσφυγή πράξη, της οποίας ζητείται κυρίως η αναστολή με την αίτηση, δεν συνιστά διοικητική και/ή εκτελεστή πράξη, αφού κατά τον ουσιώδη χρόνο καταχώρισης της άνω προσφυγής και της επίδικης αίτησης και/ή μέχρι σήμερα δεν υφίσταται οποιαδήποτε απόφαση της καθ' ης

η αίτηση, με την οποία να μην γίνεται αποδεκτή και/ή να απορρίπτεται η υποβολή υποψηφιοτήτων απο τους αιτητές και, ως εκ τούτου, η προσφυγή είναι, εν πάση περιπτώσει πρόωρη, γ) ο αιτητής 2 δεν έχει οποιαδήποτε νομική υπόσταση και ως, ως εκ τούτου, στερείται ικανότητας διαδίκου (*locus standi*) και εννόμου συμφέροντος και δ) το Δικαστήριο δεν έχει, εν πάση περιπτώσει, δικαίωμα να αποδόσει την υπό Β. ανωτέρω αιτούμενη θεραπεία της αίτησης, αφού τέτοια απόφαση θα συνιστούσε κατ' ουσία έκδοση θετικής διοικητικής πράξης από το Δικαστήριο, κατά παράβαση, σε τέτοια περίπτωση, της αρχής της διάκρισης των εξουσιών. Για σκοπούς πληρότητας, πρόσθετη πριδικαστική ένσταση εκ μέρους της καθ' ης η αίτηση ότι, ο αιτητής 1 έχει απωλέσει το έννομο συμφέρον του διότι έχει, εν τω μεταξύ, επιδοκιμάσει σιωπηρώς την επίδικη απόφαση, αν και αρχικώς υποστηρίχθηκε και προφορικά από την πλευρά της καθ' ης η αίτηση κατά την ακρόαση, ακολούθως ο ευπαίδευτος συνήγορος για την καθ' ης η αίτηση δεν επέμεινε σ' αυτή.

Οι ευπαίδευτοι συνήγοροι των διαδίκων ανάλωσαν αρκετό από το χρόνο που είχαν στη διάθεση τους προς υποστήριξη των θέσεων τους σε σχέση με τις άνω προδικαστικές ενστάσεις, η μεν πλευρά των αιτητών προς υποστήριξη της θέσης ότι, αυτές είναι αβάσιμες, η δε πλευρά της καθ' ης η αίτηση προς υποστήριξη της βασιμότητας των προδικαστικών ενστάσεων. Κατά τα λοιπά, οι προφορικές τοποθετήσεις των μερών περιστράφηκαν γύρω από την πλήρωση ή μή των προϋποθέσεων έκδοσης τέτοιων διαταγμάτων ως των επιζητούμενων με την υπό κρίση αίτηση.

Προέχει, βεβαίως, η εξέταση των προαναφερομένων προδικαστικών ενστάσεων, με δεδομένο ότι, το ενώπιον του Δικαστηρίου πραγματικό υλικό σε αυτό το στάδιο είναι κρίνω, επαρκές, για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και τον σχηματισμό δικαστικής κρίσης επί τούτων.

Η εξέταση των προαναφερόμενων προδικαστικών ενστάσεων εκ μέρους της καθ' ης η αίτηση από το Δικαστήριο υπακούει, αναγκαστικά, σε μια ιεραρχική σειρά εξέτασης τους. Ως πρώτο προδικαστικό ζήτημα, οφείλει να εξεταστεί, κατά πόσο το Δικαστήριο υπέχει δικαιοδοσίας, ήτοι κατά πόσο η εγειρόμενη διαφορά, συνιστά ατομική (εκτελεστή) διοικητική πράξη, εμπύπτουσα στην έννοια του άρθρου 146.1 του Συντάγματος και δυνάμενη, ως τέτοια, να εξεταστεί από το Διοικητικό Δικαστήριο. Ως η Ολομέλεια του Διοικητικού Δικαστηρίου είχε ήδη την ευκαιρία να υποδείξει στην απόφαση της ημερομηνίας 22.7.2016 στις συνεκδικασθείσες προσφυγές 3928/2013 ΔΕΚΑΤΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ κ.α. ν. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ κ.α., με υπογραμμίσεις του Δικαστηρίου:

«...Στο σύγγραμμα του Π.Δ. Δαγτόγλου «ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ» Έκτη έκδοση, 2014, Έκτο Μέρος, Κεφάλαιο Δεύτερο με τίτλο «Γενικές προϋποθέσεις παραδεκτής ασκήσεως ένδικων βοηθημάτων ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων», σελ. 357, πλαγιότιτλος 444 αναφέρονται τα ακόλουθα (μεταφερόμενα στο μονοτονικό σύστημα), με δικές μας υπογραμμίσεις:

«3. Για λόγους πρακτικής δικανικής λογικής, η εξέταση των γενικών προϋποθέσεων παραδεκτού είναι σκόπιμο να ακολουθεί μια ορισμένη σειρά.

Συγκεκριμένα πρέπει να εξετάζεται αν συντρέχει:

- (α) ελληνική δικαιοδοσία,
- (β) διοικητική δικαιοδοσία,
- (γ) αρμοδιότητα,
- (δ) διαδικαστική ικανότητα (ικανότητα διαδίκου),
- (ε) ικανότητα δικαστικής παραστάσεως,
- (στ) ικανότητα αυτοπρόσωπης δικαστικής παραστάσεως-πληρεξουσιότητα,
- (ζ) τυπική ορθότητα ασκήσεως του ένδικου βοηθήματος,
- (η) έλλειψη εκκρεμοδικίας,
- (θ) έλλειψη δεδικασμένου.»

Όσον αφορά το ζήτημα «διοικητική δικαιοδοσία» στον πλαγιάριθμο 541 του ως άνω συγγράμματος αναφέρονται και τα ακόλουθα:

«Η ύπαρξη δικαιοδοσίας εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Αν το διοικητικό δικαστήριο κρίνει ότι η διαφορά υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, απορρίπτει την αγωγή ή την προσφυγή ως απαράδεκτη.»

Όσον αφορά το ζήτημα «αρμοδιότητα», στον πλαγιάριθμο 452 του ως άνω συγγράμματος αναφέρονται τα εξής:

«Το διοικητικό δικαστήριο μπορεί να εισέλθει στην εξέταση της υποθέσεως κατ' ουσίαν, μόνον αν είναι κατ' ύλην, λειτουργικώς και κατά τόπο αρμόδιο.»

Ειδικά για το παραδεκτό της αίτησης ακυρώσεως και τις προϋποθέσεις παραδεκτού της και, κατ' επέκταση της δυνατότητας (παραδεκτής) εξέτασης ενδιάμεσης αιτήσεως στα πλαίσια αυτής, στο Έβδομο Μέρος, Κεφάλαιο Δεύτερο, σελ. 429, πλαγιότιτλος 503, αναφέρονται και τα ακόλουθα:

«Κατά τα λοιπά, οι προϋποθέσεις παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους οι γενικές προϋποθέσεις παραδεκτού ένδικων βοηθημάτων κατά πράξεων της διοικήσεως, οι οποίες έχουν ήδη αναπτυχθεί. Απομένει να αναπτυχθούν αφενός τα ειδικά ζητήματα που τίθενται σε μερικές από τις προϋποθέσεις παραδεκτού (έννομο συμφέρον, χαρακτήρας της προσβαλλόμενης πράξεως, ενδικοφανής προσφυγή, προθεσμία) στο πλαίσιο της αίτησης ακυρώσεως, και αφετέρου η έλλειψη παράλληλης προσφυγής που αποτελεί ειδική προϋπόθεση παραδεκτού του ένδικου αυτού βοηθήματος.» ...»

Όπως αναλύθηκε εκτενώς και στην **Καρατσής και Κυπριακής Δημοκρατίας και Άλλου (2001) 3 Α.Α.Δ. 220**, πάντα με υπογραμμίσεις του Δικαστηρίου:

«...Η έγερση θέματος ενώπιον δικαστηρίου της Πολιτείας, είτε μέσω καθιερωμένου τύπου διαδικασίας είτε με άτυπο διάβημα, δεν εντάσσει, αφ' εαυτής, το θέμα στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου, ούτε προεξοφλεί την εκδίκασή του. Μόνο αν το τιθέμενο ζήτημα ανάγεται στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου, μπορεί το δικαστήριο να επιληφθεί του αντικειμένου του. Η προσφυγή στο δικαστήριο δε δημιουργεί δικαιοδοσία. Είναι παραδεκτή, εφόσον εμπίπτει στο πλαίσιο της θεσμοθετημένης δικαιοδοσίας του δικαστηρίου.

Στη Γενικός Εισαγγελέας ν. Αρτεμίου & άλλου (1991) 2 Α.Α.Δ. 150, υπογραμμίστηκε ότι προϋπόθεση για την ανάληψη και άσκηση δικαιοδοσίας από το δικαστήριο αποτελεί η ύπαρξη δικαιοδοσίας. Δεν ενεργοποιείται η δικαιοδοσία του δικαστηρίου, για το λόγο και μόνο ότι τίθεται νομιμοφανές αίτημα ενώπιόν του.

Στη **Χαραλαμπίδη v. Μελωδία (Χαραλαμπίδου) (1997) 1 Α.Α.Δ. 724**, (απόφαση Ολομέλειας), υπογραμμίσαμε:-

«..., δεν παρέχεται εξουσία για τη χορήγηση θεραπείας μέσω εναρκτήριας πρωτογενούς αίτησης ή οποιοδήποτε άλλου διαβήματος έξω από τα όρια της δικαιοδοσίας, και των εξουσιών του Δικαστηρίου. Οι 'εγγενείς εξουσίες του Δικαστηρίου', τις οποίες επικαλείται ο αιτητής, δεν διευρύνουν τη δικαιοδοσία ή τις εξουσίες του Δικαστηρίου, ούτε έχουν ως λόγο την επέκτασή τους.»

Όπως διευκρινίζεται στην **Ορφανίδης κ.ά. v. Δημοκρατίας (1992) 3 Α.Α.Δ. 44**, (απόφαση Ολομέλειας):- (σελ. 58)

«2) Η δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου που καθορίζεται στο Άρθρο 11(2) είναι, όπως ρητά ορίζεται, εκείνη η οποία προβλέπεται από το Άρθρο 146 του Συντάγματος.»

Ενοστάσεις στη σύνθεση του δικαστηρίου, όπως και κάθε θέμα που ανάγεται στην εκδίκαση υπόθεσης, προϋποθέτουν την ύπαρξη δικαιοδοσίας.

Το Πρωτοκολλητέιο δεν έχει εξουσία να αρνηθεί να δεχτεί, ή να διαγράψει προσφυγή, η οποία εκφεύγει της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου. Όπως υποδείχθηκε στην **P. Georgiou (Catering) Ltd v. Δημοκρατίας κ.ά. (1996) 3 Α.Α.Δ. 323,350**:-

«Άκυρο ή ανυπόστατο δικονομικό μέτρο δεν εκπίπτει και δε διαγράφεται αυτοδικαίως εκτός εάν τούτο προβλέπεται από τους θεσμούς. Η απόρριψη ή διαγραφή του ανάγεται στο δικαστήριο.»

Βλ., επίσης, **Empson v Smith [1966] 1 QB 426**· **Intpro Properties Ltd v. Sauvel [1983] 2 All E.R. 495**.

Όπως επιγραμματικά λέχθηκε στη **Σωματείο Μεταφ. Σ.Ε.Κ. κ.ά. v. Δημοκρατίας (1992) 3 Α.Α.Δ. 1**, (απόφαση Ολομέλειας, δόθηκε από Στυλιανίδη, Δ., όπως ήταν τότε):- (σελ. 10)

«Δικαστική υπόθεση τερματίζεται με δικαστική πράξη. Η σημείωση 'Case dismissed as abandoned' του Ανώτερου Πρωτοκολλητή στο φάκελο, δεν αποτελεί δικαστική πράξη.»

Απόκειται στο δικαστήριο, κατά νόμο αρμόδιο, να αποφασίσει κατά πόσο το αντικείμενο της προσφυγής ανάγεται στη δικαιοδοσία του. Το θέμα αυτό προέχει παντός ετέρου.....»

Εξετάζοντας, συνεπώς, με βάση τα ανωτέρω, κατά προτεραιότητα τον ισχυρισμό περί έλλειψης δικαιοδοσίας του παρόντος Δικαστηρίου σε σχέση με το αντικείμενο τόσο της παρούσας αίτησης όσο και, αυτονόητα, της προσφυγής, χρήσιμο είναι, καταρχάς, όπως παρατεθεί το σχετικό, συνταγματικό και, (απλό) νομοθετικό, πλαίσιο (με σχετικές υπογραμμίσεις και τονισμούς του Δικαστηρίου για ευκολία παρακολούθησης του αναγνώστη της απόφασης), το οποίο έχει ως ακολούθως:

Άρθρο 85 του Συντάγματος:

«Παν θέμα σχετικών προς τα προσόντα εκλογιμότητας των υποψηφίων και πάσα ένσταση κατά των εκλογών εκδικάζεται οριστικώς και αμετακλήτως υπό του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου.»

Άρθρο 145 του Συντάγματος:

«Το Ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον κέκτηται αποκλειστικήν δικαιοδοσία να αποφασίζη οριστικώς και αμετακλήτως επί πάσης εκλογικής ενστάσεως, ασκουμένης κατά τον εκλογικόν νόμον, αναφερόμενης δε εις την εκλογήν του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας ή των βουλευτών ή των μελών των Κοινοτικών Συνελεύσεων.»

Άρθρο 21 του Νόμου:

«21.-(1) Ένστασις δύναται να χωρήση καθ' οιουδήποτε εγγράφου υποβολής υποψηφιότητας υφ' οιουδήποτε εκλογέως του οποίου το όνομα είναι καταχωρισμένον εις τον εκλογικόν κατάλογον επί τω ότι-

(α) η περιγραφή του υποψηφίου είναι ανεπαρκής διά να αποδείξη την ταυτότητα του υποψηφίου

(β) τα έγγραφα υποβολής υποψηφιότητας δεν συμμορφούνται ή δεν παρεδόθησαν συμφώνως προς τας διατάξεις του παρόντος Νόμου

(γ) είναι προφανές εκ του περιεχομένου των εγγράφων τούτων ότι ο προτεινόμενος υποψήφιος δεν δύναται να εκλεγή

(δ) ότι η χρηματική κατάθεση ως προνοείται εις το εδάφιον (5) του άρθρου 19 δεν εγένετο.

(2) Εκάστη τοιαύτη ένσταση δέον να είναι έγγραφος και να εξειδικεύη τους λόγους εφ' ων στηρίζεται. Η ένσταση παραδίδεται εις τον Έφορον ουχί αργότερον των είκοσι τεσσάρων ωρών μετά την εκπνοήν του ορισθέντος χρόνου δι' υποβολήν υποψηφιοτήτων.

(3) Ο Έφορος χωρεί αμελλητί εις την εξέτασιν εκάστης ενστάσεως και πληροφορεί τον ενιστάμενον περί της αποφάσεως αυτού.

(4) Ο Έφορος δύναται να κηρύξη ως άκυρα οιαδήποτε έγγραφα υποβολής υποψηφιοτήτων δι' ους λόγους εκτίθενται εις το εδάφιον (1) και πληροφορεί περί τούτου τον υποψήφιον.

(5) Οιαδήποτε απόφασις του Εφόρου δυνάμει του παρόντος άρθρου δύναται να προσβληθή δι' Εκλογικής Αιτήσεως.»

Άρθρο 22 του Νόμου:

«22.-(1) Οι υποψήφιοι εκτίθενται εις την εκλογήν είτε εν συνδυασμώ είτε μεμονωμένως.

(2) Οι συνδυασμοί δύνανται να είναι είτε συνδυασμοί ενός μόνον κόμματος είτε συνδυασμοί συνασπισμού πλειόνων συνεργαζομένων κομμάτων είτε συνδυασμοί ανεξαρτήτων.

(3) Ουδείς δύναται να μετέχη εις πλείονας του ενός συνδυασμούς.

(4) Ο συνδυασμός καταρτίζεται διά δηλώσεως υποβαλλομένης εις τον Έφορον την ημέραν της υποβολής υποψηφιοτήτων προκειμένου μεν περί συνδυασμού ενός μόνον κόμματος υπό του αρχηγού του κόμματος ή της διοικούσης αρχής αυτού ή του υπ' αυτών διορισθέντος αντιπροσώπου, προκειμένου δε περί συνδυασμού συνασπισμού κομμάτων υπό των αρχηγών τούτων ή των διοικουσών ταύτα αρχών ή υπό του υπ' αυτών διορισθέντος αντιπροσώπου και προκειμένου περί συνδυασμού ανεξαρτήτων υπό των αποτελούντων τον συνδυασμόν υποψηφίων. Η δήλωσις εάν μεν πρόκειται περί συνδυασμού ενός μόνον κόμματος δέοννα περιέχη το όνομα του κόμματος και τα ονόματα των αποτελούντων τον συνδυασμόν υποψηφίων με βάση την αλφαβητική σειρά του επωνύμου τους με εξαίρεση τον αρχηγό του κόμματος ή αυτόν που υποδεικνύεται από τον αρχηγό για τους σκοπούς εκλογής και, σε περίπτωση συνασπισμού κομμάτων, τους αρχηγούς του συνασπισμού κομμάτων ή αυτούς που

υποδεικνύονται από τους αρχηγούς για τους σκοπούς εκλογής, τα ονόματα των οποίων προτάσσονται του συνδυασμού, αντίστοιχα, εάν δε πρόκειται περί συνδυασμού συνασπισμού κομμάτων δέον να περιέχει την προσωυμμία του συνασπισμού, τα ονόματα των αποτελούντων τον συνασπισμόν κομμάτων και τα ονόματα των ούτω συνεργαζομένων υποψηφίων, με βάση την αλφαβητική σειρά του επωνύμου τους με εξαίρεση τον αρχηγό του κόμματος ή αυτόν που υποδεικνύεται από τον αρχηγό για τους σκοπούς εκλογής και, σε περίπτωση συνασπισμού κομμάτων, τους αρχηγούς του συνασπισμού κομμάτων ή αυτούς που υποδεικνύονται από τους αρχηγούς για τους σκοπούς εκλογής, τα ονόματα των οποίων προτάσσονται του συνδυασμού, αντίστοιχα.

(5) Έκαστον κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων εν τη δηλώσει τη αναφερομένη εις το εδάφιον (4) δύναται να αναφέρει και το έμβλημα του κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων ενιαίον καθ' όλην την Δημοκρατίαν.

(6) Δήλωσιν εμβλήματος δικαιούνται να επιδώσωσι και οι συνδυασμοί ανεξαρτήτων, υπογραφομένην υπό πάντων των μελών του συνδυασμού, ως και οι μεμονωμένοι υποψήφιοι, υπογραφομένην υφ' εκάστου τούτων.

(7) Το αναφερόμενον εν τοις εδαφίοις (5) και (6) έμβλημα δέον να μη αναφέρεται ή να είναι παρόμοιον ή παρεμφερές προς οιονδήποτε σύμβολον οιασδήποτε θρησκευτικής λατρείας ή προς την σημαίαν ή έτερον έμβλημα της Δημοκρατίας ή οιασδήποτε ξένης χώρας ή προς την προσωπογραφίαν οιονδήποτε εκλιπόντος ανωτέρου αξιωματούχου της Κυπριακής Δημοκρατίας ή του απελευθερωτικού αγώνος 1955-59 του Ελληνικού Κυπριακού λαού.

(8) Ο Έφορος Εκλογής αρνείται να δεχθή οιονδήποτε προτεινόμενον έμβλημα κατά παράβασιν του εδαφίου (7) του παρόντος άρθρου. Του ούτω άπαξ αποδεχθέντος εμβλήματος δικαιούται να ποιήται εφεξής αποκλειστικήν χρήσινον επιδούς την συμφώνως προς τας διατάξεις των εδαφίων (5) και (6) του παρόντος άρθρου δήλωσιν συνδυασμός ή μεμονωμένος υποψήφιος.

(9) Εις έκαστον συνδυασμόν περιλαμβάνονται υποψήφιοι μέχρι του αριθμού των βουλευτικών εδρών εκάστης εκλογικής περιφέρειας.

(10) Ο Έφορος ανακηρύσσει κατά την ημέραν υποβολής υποψηφιοτήτων τους δηλωθέντας συνδυασμούς και μεμονωμένους υποψηφίους διά γνωστοποιήσεως τοιχοκολλουμένης εις περίοπτον μέρος του τόπου υποβολής υποψηφιοτήτων.

Άρθρο 57 του Νόμου:

«57.-(1) Παν θέμα όπερ δύναται να προκύψη εν σχέσει προς το δικαίωμα προσώπου να γίνη ή να παραμείνη βουλευτής αναφέρεται εις το Εκλογοδικεϊόν και εκδικάζεται οριστικώς και αμετακλήτως υπ' αυτού συμφώνως προς τον εκάστοτε ισχύοντα Διαδικαστικόν Κανονισμόν.

(2) Η προς το Εκλογοδικεϊόν αναφορά γίνεται δι' Εκλογικής Αιτήσεως καταχωριζομένης υπό του Γενικού Εισαγγελέως της Δημοκρατίας ή υπό εκλογέως εγγεγραμμένου εις τον εκλογικόν κατάλογον αφορώντος εις την εκλογήν, ή υπό προσώπου αξιούντος ότι είχε δικαίωμα να εκλέξη κατά την εκλογήν ή υπό προσώπου ισχυριζομένου ότι υπήρξεν υποψήφιος κατά την εκλογήν.

(3) Διά της Εκλογικής Αιτήσεως δύναται να απαιτηθή όπως το Εκλογοδικεϊόν κηρύξη ότι η εκλογή είναι άκυρος ή ότι η εκλογή προσώπου τινός είναι άκυρος ή ότι υποψήφιος τις εξελέγη ή εις περίπτωσιν καθ' ην υπάρχει απαίτησις υπό αποτυχόντος υποψηφίου ότι εξελέγη καθ' ότι είχε την πλειοψηφίαν των νομίμως δοθέντων ψήφων δύναται να απαιτηθή αναμέτρησις των ψήφων.

(4) Εκλογική αίτησις καταχωρίζεται εντός δύο (2) μηνών από της ημερομηνίας της δημοσιεύσεως του αποτελέσματος της εκλογής εις την επίσημον εφημερίδα της Δημοκρατίας.»

Άρθρο 58 του Νόμου:

«58. Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 59 επί Εκλογική Αιτήσει η εκλογή εν συνόλω ή η εκλογή ωρισμένων υποψηφίων δύναται να κηρυχθή άκυρος επί τη αποδείξει ενός των ακόλουθων λόγων-

(α) ότι συνεπεία γενικής δωροδοκίας, γενικής εστιάσεως ή γενικής απρεπούς επιδράσεως, ή ετέρας απρεπούς συμπεριφοράς ή ετέρων συνθηκών είτε παρομοίων προς τας προηγουμένως αναφερομένας είτε μή, η πλειοψηφία των εκλογέων παρημποδίσθη ή ήτο ενδεχόμενον να έχη παρεμποδισθή από του να εκλέξη τον υποψήφιον ή τους υποψηφίους της προτιμήσεως των

(β) ότι δεν υπήρξε συμμόρφωσις προς τας διατάξεις του παρόντος Νόμου τας αφορώσας εις εκλογάς εάν ήθελε φανή ότι η εκλογή δεν διεξήχθη συμφώνως προς τας καθιερουμένας αρχάς υπό των διατάξεων τούτων και ότι η μη συμμόρφωσις επηρέασε το αποτέλεσμα της εκλογής

(γ) ότι διεπράχθη πράξις διαφθοράς ή εγένετο παράνομος ενέργεια εν σχέσει προς την εκλογήν υπό του υποψηφίου ή εν γνώσει του ή συγκαταθέσει του ή υπό του εκλογικού αντιπροσώπου οιοδήποτε υποψηφίου

(δ) ότι υποψήφιος απησχόλησε ως εκλογικόν αυτού αντιπρόσωπον ή άλλον αντιπρόσωπον πρόσωπον γνωρίζων ότι το πρόσωπον τούτο είχε κατά την διάρκειαν των επτά προηγουμένων ετών καταδικασθή ή ευρεθή ένοχος διά πράξιν διαφθοράς υπό Δικαστηρίου ή υπό εκθέσεως Εκλογικού Δικαστηρίου

(ε) ότι υποψήφιος τις κατά τον χρόνον της εκλογής του δεν ήτο εκλέξιμος

(στ) ότι ένστασις κατά εγγράφων υποβολής υποψηφιότητας δεν έπρεπε να γίνη δεκτή ή η κήρυξις τοιούτων εγγράφων ως ακύρων δυνάμει του άρθρου 21 δεν έπρεπε να γίνη.»

Στη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, πηγή δικαίου στην κυπριακή έννομη τάξη (βλ., επί παραδείγματι, **Κάγκα και Κυπριακής Δημοκρατίας (1989) 3 Α.Α.Δ. 262, 265; Μαυρογένης ν. Βουλής των Αντιπροσώπων κ.ά. (αρ.3) (1996) 1 Α.Α.Δ. 315**) εντοπίζεται, καταρχάς, σε σχέση με το κατά πόσο συγκεκριμένες πράξεις κριθείσες ως συνυφασμένες με την εκλογική διαδικασία, εκεί Προέδρου της Δημοκρατίας, δύνανται να εμπíπτουν στη δικαιοδοσία του τότε Ανωτάτου (Συνταγματικού) Δικαστηρίου (και τώρα, μετά την 8^η τροποποίηση του Συντάγματος, στη δικαιοδοσία του Διοικητικού Δικαστηρίου) και όχι του Εκλογοδικείου, η απόφαση στην **Pitsillos v. Republic (1986) 3 C.L.R. 1011**, την οποία παραθέτω στην γλώσσα, στην οποία εδόθη και εδημοσιεύθη, ήτοι στην Αγγλική, με σχετικές υπογραμμίσεις του εδώ Δικαστηρίου:

«...»

A. LOIZOU J. read the following judgment of the Court. In this appeal from the judgment of the learned President of the Court, filed by virtue of the provisions of Section 11(2) of the Administration of Justice (Miscellaneous Provisions) Law 1964, the appellant complains that the dismissal of his recourse on the ground that it was in respect of a subject matter which in accordance with Article 145 of the Constitution ought to be the subject of a procedure as prescribed by this Article is wrong in Law and under the Constitution and that the learned President, who tried in the first instance the case, ought to have dealt with the case on its merits.

The facts which the appellant alleged in his recourse are briefly the following:-

In time and before the submission of candidatures for the election of President of the Republic in 1978, and in actual fact on the 26th January 1978, the appellant asked from the appropriate officer to be given, as he alleged,—which the other side denied to have done, but there was no ascertainment of the truth of this allegation at the trial— the relevant forms for completion and submission of his candidature for the Office of the President of the Republic.

The learned President of this Court heard the preliminary objection and upon sustaining it as correct dismissed the recourse. In the reasoning of his judgment he referred to the case of Seposv. The Presidential Election Returning Officer (1969) 3 C.L.R. 82; Pitsillosv. The Republic. (1982) 3 C.L.R. 679 which latter case was upheld on appeal in Revisional Jurisdiction Appeal No. 268.

There is no doubt that the facts of this case constitute elements solidly interconnected with the election procedure and the validity of the election to the Office of the President of the Republic and cannot be separated from it and for that reason they are not subject to the Revisional Jurisdiction of this Court under Article 146 of the Constitution and the only remedy was by an election petition within the jurisdiction which is specified from this Article. Hence the first instance judgment is upheld and the present appeal is dismissed....»

Στην δε, **SEPOS v. REPUBLIC (1983) 3 CLR 661** αναφέρθηκαν και τα εξής, πάντα με υπογραμμίσεις του εδώ Δικαστηρίου:

«...

LORIS J. read the following decision. The undisputed facts of the present recourse are very briefly as follows:

The applicant, a Greek Cypriot, being desirous of contesting the Presidential Election which was to be held on 13.2.83, presented himself on 3.2.83 at 11.50 a.m. before the respondent Returning Officer of the elections in question and deposited with him, his (applicant's) nomination papers consisting of Form 3 and Form 4, as envisaged by subsections (2) and (3) of section 10 of the Elections (President and Vice-President of the Republic) Law of 1959 - Law No. 37/59 - which was re-enacted and amended by Law 81/82; the applicant submitted together with his nomination papers an official receipt

for the amount of C£500 being the "deposit by candidate" envisaged by section 11(1) of Law 37/59 as amended by section 9 of Law 81/82.

It is apparent from the sub judge decision, which is in the file and the reasons of the respondent appended thereto, that an objection was taken under section 13 of Law 37/59, in connection with the nomination papers of the applicant, and the respondent acting pursuant to the provisions of section 13(3) of Law 37/59 "with the least possible delay", decided on the objection and allowing same declared invalid the nomination papers of the applicant informing the latter of his said decision by letter dated 3.2.83, which is the sub judge decision before me.

The applicant filed in person on 28.2.83 the present recourse impugning the aforesaid decision of the respondent praying, inter alia, for a declaration to the effect that the sub judge decision is null and void being "contrary to the Constitution and unlawful as it was taken in excess and/or abuse of power".

Applicant bases his present recourse on Articles 40 and 146 of the Constitution and in effect complains that the respondent Returning Officer acted in excess of power and under a misconception of law declaring invalid applicant's nomination papers for candidature in the aforesaid elections.

The respondent filed his opposition on 11.4.83 raising a preliminary objection to the effect that the subject matter of the present recourse is not within the ambit of Article 146 of the Constitution.

On 20.4.83 when the present case came before me for directions, I have fixed the preliminary legal issue, which goes to the jurisdiction of this Court, for hearing on 4.5.83, explaining at the same time to the applicant in simple language that it would be advisable to brief an advocate at least for the hearing of the preliminary legal issue. Applicant, who understood perfectly well the position, agreed but he preferred to fight his application in person "as the advocates cost much". He agreed that the legal issue be heard first and laid stress to the fact that he will place "everything in plain language before the Court" and he relies on the decision of the Court.

On 4.5.83 at the hearing of the preliminary legal issue, learned counsel for the respondent elaborated on his objection to the jurisdiction raised in the opposition, submitting in effect that the subject-matter of the present recourse was not within the ambit of Article 146 of the Constitution but could only be raised by means of an election petition pursuant to Article 145 of the Constitution.

His submission was thus framed:

(a) Law 81/82 re-enacted and amended the basic Electoral Law on Presidential Elections, Law No. 37/59.

(b) The insertion of a new section in the old law, notably section 41A (by means of section 21 of Law 81/82) made the provisions of Law 72/79 regulating the Election of Members of the House of Representatives applicable mutatis mutandis in the case of Presidential Elections.

(c) In particular, section 41 A(l)(y) extends the applicability of election petitions, envisaged by sections 57 and 58 of Law 72/79, to the case of presidential elections as well.

(d) As there is specific remedy i.e. election petition envisaged by section 58 (σ) in cases of declaration of invalidity of nomination papers by the Returning Officer, which is the case in hand,

the complaint should be pursued by means of election petition under Article 145 and not by a recourse under Article 146 of the Constitution.

Counsel relied mainly on the case of Sepos v. The Presidential Election Returning Officer, (1968) 3 C.L.R. 82 and invited the Court to find that it had no competence to deal with the present case.

The applicant who was unassisted by counsel, argued vehemently that he possessed at all times the qualifications required by Article 40 of the Constitution and submitted that "no law 30 could ever alter Article 40".

The applicant proceeded further making an extensive reference to the facts of the main recourse reverting on occasions to Article 40 when I was attempting to assist him by pointing out to him that at this stage we are not trying the merits of the case and that he should confine himself on the preliminary legal objection.

Article 40 of the Constitution reads as follows:

"A person shall be qualified to be a candidate for election as President or Vice-President of the Republic if at the time of election such person -

(a) is a citizen of the Republic;

(b) has attained the age of thirty-five years;

(c)has not been, on or after the date of the coming into operation of this Constitution, convicted of an offence involving dishonesty or moral turpitude or is not under any disqualification imposed by a competent court for any electoral offence;
(d)is not suffering from a mental disease incapacitating such person from acting as President or Vice-President of the Republic"

Section 6 of Law 81/82 which replaced section 5 of Law 37/59 provides that the qualifications of a candidate are those envisaged by Article 40 of the Constitution.

So, Article 40 of the Constitution provides for the qualifications of a candidate, and as the learned President of this Court observed in the case of Sepos v. The Presidential Election Returning Officer, supra, at p. 87, "it does not, itself, confer on this Court competence to deal with any issue concerning such requirements".

Once Article 40 of the Constitution does not confer on this Court competence does Article 146 (the other leg on which the present recourse is based) confer such a competence?

In this connection it is necessary to examine the present state of the legislative provisions in force as regards Presidential Elections:

The law in force today is the Law Re-enacting and Amending the Elections (President and Vice-President of the Republic) Law of 1959, Law of 1982 (No. 81/82).

Under section 13(3) of Law 37/59 (as re-enacted) the Returning Officer may decide on every objection and "if allowing the objection may be reversed on any election petition questioning the election."

Furthermore, under section 41A (1) of Law 81/82 the provisions of the law of Election of Members of the House of Representatives of 1979 (Law 72/79) are applicable mutatis mutandis in the case of Presidential elections and section 58 (στ) of Law 72/79 provides that an election may be declared void, on an election petition, on the ground that a declaration of the invalidity of any nomination papers should not have been made.

Thus it is clear that the Electoral Law in force provides a specific remedy - under Article 145 of the Constitution - against a declaration of invalidity of nomination papers by the Returning Officer, such as the one complained of by the applicant in the present recourse.

Once a specific remedy exists under Article 145 of the Constitution can the applicant invoke the general competence of Article 146?

This question was originally decided by the learned President of this Court in the case of Sepos v. The Presidential Election Returning Officer, supra, at p. 89, as follows:

"I am of the view that the matter of the validity of nomination of papers is intrinsically connected with the validity of an election as such, and it cannot be separated therefrom and be brought under a general competence - such as that by virtue of Article 146- once for the validity of an election there exists a specific competence - that by virtue of Article 145. (See in this respect the Decision of the French Council of State given in the case of Eigner on the 4th June, 1954)."

The above principle was reiterated again by the learned President of this Court, on a similar occasion in connection with parliamentary elections, in the case of Pitsillos v. The Minister of Interior, (1971) 3 C.L.R. 137, where it was held (at p. 139) that "The applicant could attack the validity of the parliamentary elections only by means of an election petition under Article 145 of the Constitution and the appropriate legislation, and not by recourse under Article 146 of the Constitution.

This latter case was affirmed on appeal (vide Pitsillos v. The Minister of Interior, (1971) 3 C.L.R. 397.

Very recently in the case of Pitsillos v. The Republic, (1982) 3 C.L.R. 676, the learned President of this Court had the opportunity to repeat (and his decision was affirmed on appeal - vide R.A. 268 decided on 29.4.83, which will not be reported) that "Because of the mutually exclusive nature of the jurisdiction under Articles 145 and 146 of the Constitution am of the view that the matter of the validity of the refusal to afford to the applicant the opportunity to be nominated as a candidate is so closely interconnected with the validity of the relevant Presidential Elections that it cannot be separated therefrom and cannot be brought within the jurisdiction created by Article 146 of the Constitution; and that the only remedy, in the present instance, was an election petition within the jurisdiction created by Article 145 of the Constitution."

From the above it is abundantly clear that the subject-matter of the present recourse does not fall within the ambit of the jurisdiction under Article 146 of the Constitution and any complaint should be pursued by means of an election petition under Article 145 of the Constitution

In the result the preliminary objection to the jurisdiction is sustained and the present recourse is hereby dismissed....»

Στην **Levent και Κυπριακής Δημοκρατίας (2004) 3 ΑΑΔ**, το Ανώτατο Δικαστήριο, στη δευτεροβάθμια δικαιοδοσία του, αποφασίζοντας σε σχέση με πράξη άρνησης του Γενικού Εφόρου Εκλογών Μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την οποία αυτός αρνήθηκε την υποβολή της υποψηφιότητας του εκεί αιτητή για Ευρωβουλευτή στις τότε σχετικές εκλογές αναφέρθηκαν και τα εξής:

«...ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Ο εφεσείων άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση, ως εκτελεστής διοικητικής πράξης, στο πλαίσιο του άρθρου 146 του Συντάγματος, της απόφασης του Γενικού Εφόρου Εκλογών Μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την οποία αρνήθηκε "την υποβολή της υποψηφιότητας του για Ευρωβουλευτή στις επερχόμενες εκλογές της 13ης Ιουνίου 2004".....Στις 4.6.2004 ο εφεσείων υπέβαλε μονομερή αίτηση πρώτα για "αναστολή της επίδικης διοικητικής πράξης και/ή απόφασης" μέχρι την πλήρη εκδίκαση της προσφυγής. Αυτό, παρά το γεγονός ότι προσδιορίζεται ως προσβαλλόμενη, διοικητική απόφαση με αρνητικό περιεχόμενο. Μετά, για "αναστολή διεξαγωγής των ευρωεκλογών που θα γίνουν στις 13.6.2004", μέχρι την πλήρη εκδίκαση της προσφυγής. Τρίτο αίτημα αφορούσε στην γρήγορη εκδίκαση της ενδιάμεσης αίτησης αλλά και της προσφυγής.

Η ενδιάμεση αίτηση εκδικάστηκε στις 7.6.2004 και η πρωτόδικη απόφαση εκδόθηκε αυθημερόν. Διαπιστώθηκε έλλειψη δικαιοδοσίας αφού, όπως κρίθηκε, η περίπτωση εντάσσεται όχι στην ακυρωτική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος, αλλά στη δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου. Επομένως, απορρίφθηκε η προσφυγή και συνακολούθως η ενδιάμεση αίτηση. Ασκήθηκε έφεση και μπορέσαμε να την ακούσουμε χθες. Οι λόγοι της έφεσης επαναφέρουν, κατά βάση, όσα συζητήθηκαν πρωτοδίκως και θα παραθέσουμε πρώτα το σκεπτικό της πρωτόδικης απόφασης:

"Ηγειρα στον ευπαίδευτο δικηγόρο του αιτητή το ερώτημα κατά πόσο οι ζητούμενες από τον αιτητή θεραπείες εμπίπτουν στην ακυρωτική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του Άρθρου 146του Συντάγματος στην οποία, δικαιοδοσία, στηρίζεται η προσφυγή, όπως και η μονομερής αίτηση, ή κατά πόσο αυτές εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου ενόψει του άρθρου 21 των περί Εκλογής των Μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Νόμων του 2004 (Ν.10(Ι)/2004 όπως τροποποιήθηκε) σε συνδυασμό με το άρθρο 21 των περί Εκλογής των Μελών της

Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμων. Ο κ. Δράκος υποστήριξε ότι η παραπομπή στο άρθρο 21 των περί Εκλογής των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμων, όπως γίνεται από το άρθρο 21 του Ν.10(Ι)/2004, όπως τροποποιήθηκε, αφορά μόνο την περίπτωση "ενστάσεων κατά εγγράφων υποβολής υποψηφιότητας" υποβαλλόμενων "υφ' οιουδήποτε εκλογέως" και, επομένως, δεν αφορά την περίπτωση του αιτητή ο οποίος διεκδίκησε δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας, χωρίς επιτυχία, αφού ο Έφορος Εκλογών απέρριψε σχετική αίτησή του.

Η εισήγηση του δικηγόρου του αιτητή δε με βρίσκει σύμφωνο. Το άρθρο 21 του Νόμου 10(Ι)/2004 έχει ως εξής:

"21. Οι διατάξεις του άρθρου 21 των περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμων εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, για ενστάσεις κατά εγγράφων υποβολής υποψηφιότητας, καθώς επίσης και κατά δυσμενών αποφάσεων του Εφόρου Εκλογών."

Θεωρώ ότι η φράση "καθώς επίσης και κατά δυσμενών αποφάσεων του Εφόρου Εκλογών" σκοπό έχει να καλύψει, και καλύπτει, κάθε είδους απόφαση του Εφόρου Εκλογών, δυσμενή για τον ενδιαφερόμενο, είτε αυτός είναι εκλογέας, είτε υποψήφιος για εκλογή. Εφόσον, επομένως, ο αιτητής είχε παράπονο από την απόφαση του Εφόρου να απορρίψει την υποψηφιότητά του στις Ευρωεκλογές, όφειλε να απευθυνθεί στο Εκλογοδικείο με Εκλογική Αίτηση. Και τούτο κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 21(5) των περί Εκλογής των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμων, σύμφωνα με το οποίο "οιαδήποτε απόφασις του Εφόρου δυνάμει του παρόντος άρθρου δύναται να προσβληθῆ δι' Εκλογικῆς Αιτήσεως".

Όσον αφορά το ότι ο Νόμος 10(Ι)/2004, όπως και οι τροποποιήσεις του, δεν εκδόθηκαν και στην Τουρκική γλώσσα, θέμα το οποίο ήγειρε ο ευπαίδευτος δικηγόρος του αιτητή, στηριζόμενος στο άρθρο 3 του Συντάγματος, παρατηρώ ότι αυτό δε μπορεί να συναρτηθῆ με το προδικαστικό ερώτημα της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου. Εν πάση περιπτώσει, αποτελεί, κατά την άποψή μου, αντινομία για τον αιτητή, αφενός να ισχυρίζεται ότι ο εν λόγω Νόμος, εφόσον δεν εκδόθηκε και στην Τουρκική γλώσσα, δεν έχει εφαρμογή στο πρόσωπό του, ως Τουρκοκύπριου, και, αφετέρου, να ζητά την ακύρωση αποφάσεως η οποία λήφθηκε, ύστερα από δικό του αίτημα, κατ' εφαρμογή του ίδιου Νόμου.".....

.....Επί της ουσίας, της ορθής δηλαδή ταξινόμησης της επιδιωκόμενης θεραπείας για σκοπούς δικαιοδοσίας, ο εφεσείων προώθησε δύο θέσεις. Η πρώτη θέση προωθήθηκε υπό την παραδεκτή διασύνδεση του άρθρου 21 του Ν.10(Ι)/2004 με το άρθρο 21 του Ν.72/79. Κατά το άρθρο 27 του Ν.10(Ι)/2004 "για ότι δεν προβλέπεται στον παρόντα Νόμο εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, οι διατάξεις των εκλογικών νόμων",

στους οποίους οι ερμηνευτικές διατάξεις περιλαμβάνουν και τον Ν.72/79. Και κατά το άρθρο 21 του Ν.10(Ι)/2004 "οι διατάξεις του άρθρου 21 του Περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμου, εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, για ενστάσεις εγγράφων υποβολής υποψηφιότητας, καθώς επίσης και κατά δυσμενών αποφάσεων του Εφόρου Εκλογών". Περαιτέρω, χωρίς να αμφισβητηθεί πως η απόφαση του Γενικού Εφόρου είναι, πράγματι, "δυσμενής απόφαση" με την έννοια του άρθρου 21 του Ν.10(Ι)/2004.

Στο επίκεντρο της εισήγησης του εφεσείοντα, βρίσκεται η άποψη πως για να λειτουργήσει το άρθρο 21 του Ν.10(Ι)/2004, θα έπρεπε πρώτα να είχαν γίνει δεκτά τα έγγραφα που υπέβαλε και να είχε ανακηρυχθεί υποψήφιος. Αυτό, αφού μόνο τότε, στο πλαίσιο του Νόμου, θα ήταν δυνατό να υποβληθεί ένσταση την οποία θεωρεί ως προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των σχετικών διατάξεων. Συναφώς, αφού δεν θα ενομιμοποιείτο στην υποβολή εκλογικής αίτησης εφόσον, ως μη υποψήφιος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνεται σε όσους κατά το άρθρο 57(2) του Ν.72/79 θα ήταν δυνατό να υποβάλουν εκλογική αίτηση.

Το άρθρο 21 του Ν.72/79 δεν εξαντλείται στις πρόνοιες των παραγράφων (1), (2) και (3) περί των ενστάσεων που είναι δυνατό να υποβληθούν και περί την απόφαση του Εφόρου επ' αυτών. Περιλαμβάνει και την περαιτέρω πρόνοια της παραγράφου 4, σύμφωνα με την οποία "ο Έφορος δύναται να κηρύξει ως άκυρα οιαδήποτε έγγραφα υποβολής υποψηφιότητας δι' ους λόγους εκτίθενται εις το εδάφιο (1) και πληροφορεί περί τούτου τον υποψήφιο". Στο δε άρθρο 58 του Ν.72/79, με το οποίο καθορίζονται οι λόγοι για τους οποίους η εκλογή μπορεί να κηρυχθεί και εν συνόλω ως άκυρη, με την παράγραφο (στ) ξεκάθαρα διαχωρίζεται η περίπτωση απόφασης επί ενστάσεως, από την κήρυξη των εγγράφων ως ακύρων, δυνάμει του άρθρου 21.

Στους λόγους για τους οποίους ο Έφορος μπορεί να κηρύξει τα έγγραφα υποβολής υποψηφιότητας άκυρα, περιλαμβάνεται και η περίπτωση της παραγράφου (1)(γ) του άρθρου 21 Ν.72/79, όταν δηλαδή "είναι προφανές εκ του περιεχομένου των εγγράφων τούτων, ότι ο προτεινόμενος υποψήφιος δεν δύναται να εκλεγεί". Αμφισβήτηση περί την υπαγωγή της περίπτωσης σε αυτή την πρόνοια δεν υπάρχει, αφού ήταν άλλωστε πάντοτε παραδεκτό πως, εφόσον ο εφεσείων δεν περιλαμβανόταν στους εκλογικούς καταλόγους, υπό το πρίσμα των προνοιών του Νόμου, στον οποίον τώρα αναφερόμαστε μόνο για τις ανάγκες της υπόθεσης, καταφανώς δεν ήταν δυνατό να εκλεγεί. Ανεξάρτητα από αυτό, έχουμε ήδη σημειώσει πως δεν αμφισβητήθηκε, ώστε να μας απασχολήσει ιδιαιτέρως ως θέμα της έφεσης, ότι η απόφαση του Εφόρου, ως "δυσμενής", θα εντασσόταν εν πάση περιπτώσει στο άρθρο 21 του Ν.72/79 δυνάμει του άρθρου 21 του Ν.10(Ι)/2004, όπως κρίθηκε πρωτοδίκως. Αντιθέτως, ευθέως αναγνώρισε ο κ. Δράκος πως το άρθρο 21 του Ν.10(Ι)/2004 προσθέτει στο άρθρο 21 του

Ν.72/79 και πως, πράγματι, αν είχαν γίνει δεκτά τα έγγραφα και στη συνέχεια ο Έφορος ακύρωνε την υποψηφιότητα, μετά από ένσταση, η απόφαση του μόνο με εκλογική ένσταση θα μπορούσε να προσβληθεί. Παραγνωρίζοντας πως και υπό αυτή τη θεώρηση δεν συναρτάται η εξουσία του Εφόρου προς ένσταση ώστε να έχει οποιοδήποτε έρεισμα η πρόταση πως απόφαση του Εφόρου αποκλείουσα ορισμένη υποψηφιότητα εντάσσεται στη μια ή στην άλλη δικαιοδοσία, απλώς ανάλογα με το κατά πόσο υποβλήθηκε ένσταση.

Εν όψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι ρητά προβλέπεται στο άρθρο 21 του Ν.72/79 πως "οιαδήποτε απόφασις του Εφόρου δυνάμει του παρόντος άρθρου δύναται να προσβληθεί δι' Εκλογικής Αιτήσεως", το θέμα ουσιαστικά εξαντλείται. Σημειώνουμε, συναφώς, πως τουλάχιστον δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί πως το άρθρο 57(2) του Ν.72/79, το οποίο αναφέρεται και σε πρόσωπο ισχυριζόμενο ότι υπήρξε υποψήφιος κατά την εκλογή, είναι αναιρετικό αυτής της σαφούς πρόνοιας. Και, περαιτέρω, πως το άρθρο 57(1) εντάσσει στην δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου "παν θέμα όπερ δύναται να προκύψει εν σχέσει προς το δικαίωμα προσώπου να γίνη ή να παραμείνη βουλευτής", εν προκειμένω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Και εδώ έχουμε ακριβώς τέτοιο θέμα. (Βλ. συναφώς την **Μιχάλης Στυλιανού - Κόρακα ν. Αγαθάγγελου (Άγγελου) Γεωργίου κ.ά. (2004) 1 Α.Α.Δ. 281**). Το άρθρο δε 58(στ), στο οποίο έχουμε ήδη αναφερθεί, ιδωμένο στο συνολικό πλαίσιο του Νόμου, ακριβώς εναρμονίζεται προς στην πιο πάνω θεώρηση του θέματος. Ακολουθώντας το άρθρο 57, εντάσσει στους λόγους ακύρωσης εκλογής και κάθε απόφαση ληφθείσα δυνάμει του άρθρου 21, τελούντος βεβαίως και υπό την ειδική πρόνοια για τους σκοπούς εκλογής για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η δεύτερη θέση του εφεσείοντα είναι διαζευκτική προς την πρώτη. Τελεί υπό την προϋπόθεση πως υπό το πρίσμα των ρυθμίσεων, η περίπτωση εντάσσεται στη δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου και όχι του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο πλαίσιο του άρθρου 146 του Συντάγματος. Υποστηρίζει ο εφεσείων πως, σε τέτοια περίπτωση, τα άρθρα των Νόμων παραβιάζουν τα άρθρα 30 και 35 του Συντάγματος σε συνδυασμό προς τα άρθρα 6 και 31 και τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που κυρώθηκε με τον Ν.39/62, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου 1 και το άρθρο 14. Αυτά, υπό την κεντρική σκέψη πως η διαδικασία ενώπιον του Εκλογοδικείου δεν αποτελεί αποτελεσματικό ένδικο μέσο.

Εκείνο που διαφεύγει σ' αυτή την εναλλακτική εισήγηση είναι η προϋπόθεση υπό την οποία τέθηκε. Εφόσον η εισήγηση υποβάλλεται υπό το δεδομένο της ένταξης της περίπτωσης υπό την δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου, δεν μπορεί να είναι ζήτημα που θα μπορούσε να μας απασχολήσει σ' αυτή τη διαδικασία.

Η έφεση απορρίπτεται....»

Στην **Αριστείδης και Άλλοι v. Βουλής των Αντιπροσώπων και Άλλων (1999) 1 ΑΑΔ 1892** λέχθηκαν και τα ακόλουθα:

«...Οι αρμοδιότητες και δικαιοδοσίες του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου περιήλθαν στο Ανώτατο Δικαστήριο, βάσει του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμου του 1964, Ν.33/64, και του δικαίου της ανάγκης, όπως έχει αναγνωριστεί, (βλ. *The Attorney-General of the Republic v. Mustafa Ibrahim And Others* (1964) C.L.R. 195), και τη μακρά μεταγενέστερη νομολογία επί του ιδίου θέματος). Στη **Μαυρογένης v. Βουλής των Αντιπροσώπων κ.ά.** (1997) 1 Α.Α.Δ. 43, υπογραμμίζεται η ελευθερία η οποία παρέχεται στη νομοθετική εξουσία στη διαμόρφωση του εκλογικού νόμου στο πλαίσιο των παραμέτρων που κατοχυρώνει το Σύνταγμα, περιλαμβανομένης εκείνης που αναφέρεται στο δικαίωμα του ψηφίζειν που εγγυάται το Άρθρο 31 του Συντάγματος. Στην **Κουδουνάρη v. Γενικού Εφόρου Εκλογών** (1991) 1 Α.Α.Δ. 386, διασαφηνίζεται ότι η εξουσία της Βουλής των Αντιπροσώπων στη στοιχειοθέτηση του Εκλογικού Νόμου περιλαμβάνει τη ρύθμιση κάθε θέματος που αφορά ενστάσεις σε εκλογή που ανάγονται στη δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου. Διευκρινίζεται επίσης ότι κάθε θέμα που άπτεται της εγκυρότητας εκλογής ή που μπορεί να προκύψει σε σχέση με αυτή, εγείρεται με εκλογική αίτηση. Υποδεικνύεται συνάμα ότι οι θεραπείες οι οποίες καθορίζονται από τον Εκλογικό Νόμο (Άρθρα 58 και 59), είναι «... αποκλειστικά προσαρμοσμένες στην εγκυρότητα των εκλογών που έχουν ήδη διεξαχθεί.» Σε άλλη απόφασή μας στη **Μαυρογένης v. Βουλής των Αντιπροσώπων κ.ά. (Αρ:2)** (1995)1 Α.Α.Δ.1034, εξετάζεται το δικονομικό πλαίσιο εκλογικής αίτησης...»

Στην **Κουδουνάρης και Χ' Παναγιώτου, ως Γενικού Εφόρου Εκλογών & Άλλων(1991) 1 ΑΑΔ 386**, αποφασίστηκαν και τα εξής:

«...Η δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου καθορίζεται με το Άρθρο 145 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο "αποφασίζει οριστικώς και αμετακλήτως επί πάσης εκλογικής ενστάσεως, ασκουμένης κατά τον εκλογικόν νόμον, αναφερομένης δε εις την εκλογήν του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας ή των Βουλευτών ή των μελών των Κοινοτικών Συνελεύσεων."

Το Άρθρο 85 εξάλλου του Συντάγματος αναφέρει ότι "Παν θέμα σχετικόν προς τα προσόντα εκλογιμότητος των υποψηφίων και πάσα ένστασις κατά των εκλογών εκδικάζονται οριστικώς και αμετακλήτως υπό του Ανωτάτου Συνταγματικού

Δικαστηρίου", τώρα το Ανώτατο Δικαστήριο με βάση τους περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμων 1964-1991.

Δεν τίθεται θέμα εξετάσεως στην παρούσα Αίτηση των προσόντων εκλογιμότητας του αιτητή καθότι ο ίδιος έχει ήδη θέσει υποψηφιότητα η οποία και έγινε αποδεκτή άνευ ουδεμιάς ενστάσεως. Επομένως το μόνο θέμα που έχουμε να εξετάσουμε είναι κατά πόσο η αίτηση του με τις αιτούμενες θεραπείες μπορεί να εξεταστεί προ της διεξαγωγής των εκλογών, ως εκλογική αίτηση.

Είναι πρόδηλο από τις προαναφερθείσες διατάξεις του Συντάγματος ότι η υποβαλλόμενη ένσταση και θέματα αναγόμενα στη δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου αφήνονται προς ρύθμιση από τον κοινό νομοθέτη. Ο Νομοθέτης έχει επιλέξει, θεσπίζοντας το Άρθρο 57(4) του Νόμου, όπως θέματα που ανάγονται ή άπτονται της εγκυρότητας των εκλογών ή που μπορεί να προκύψουν σε σχέση με αυτές, γίνεται με Εκλογική Αίτηση που υποβάλλεται μετά τη διενέργεια των εκλογών. Τούτο συνάγεται επίσης και από τα άλλα εδάφια του Άρθρου 57 και από το Άρθρο 58 το οποίο προβλέπει τις θεραπείες αποκλειστικά προσαρμοσμένες στην εγκυρότητα των εκλογών που έχουν ήδη διεξαχθεί.

Για τους πιο πάνω λόγους κρίνουμε ότι η παρούσα αίτηση δεν συνιστά Εκλογική Αίτηση και ως εκ τούτου είναι αβάσιμη και απορρίπτεται.

Η αίτηση απορρίπτεται....»

Τέλος, στην **Σαμμούτας Ευάγγελος ν. Γεώργιου Γεωργίου και Άλλων (2002) 1 ΑΑΔ 1918** λέχθηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«...Συμπεραίνοντας διαπιστώνουμε ότι οι δικαιοδοσίες του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου περιήλθαν στο Ανώτατο Δικαστήριο και ασκούνται κάτω από τους ίδιους δικαιοδοτικούς όρους που διείπαν την άσκηση των δικαιοδοσιών του από το Δικαστήριο που το υποκατέστησε, δηλαδή από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου· με μόνη εξαίρεση την αναθεωρητική δικαιοδοσία για την οποία προβλέπεται η ειδική ρύθμιση που περιέχεται στο άρθρο 11(2) του Νόμου. Η δικαιοδοσία Εκλογοδικείου ανήκε στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, περιήλθε στο Ανώτατο Δικαστήριο και ασκείται από αυτό εν απαρτία. ...»

Ως προκύπτει και από την βιβλιογραφία περί του εξεταζόμενου ζητήματος, όπως, επί παραδείγματι, αναφέρεται σχετικά και στο σύγγραμμα του Δρ. Κώστα Παρασκευά «ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ», εκεί σελ. 133, πλαγιάριθμός 42, με υπογραμμίσεις του Δικαστηρίου:

«1.7. Πράξεις που αφορούν εκλογικές διαδικασίες

Οι πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή προεδρικών ή βουλευτικών εκλογών δεν μπορούν να προσβληθούν με προσφυγή του άρθρου 146 του Συντάγματος ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου. Η άρνηση, για παράδειγμα, του Εφόρου Εκλογών να επιτρέψει σε Αιτητή να υποβάλει υποψηφιότητα για τις προεδρικές εκλογές κρίθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο ότι δεν πληροί τα κριτήρια της ατομικής διοικητικής πράξης και ως εκ τούτου δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής.⁴¹⁹ Ούτε και οι πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή εκλογών για ανάδειξη μελών του Ευρωκοινοβουλίου μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής.⁴²⁰

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ανώτατο Δικαστήριο ως Εκλογοδικείο έχει αποκλειστική δικαιοδοσία να εκδικάζει αιτήσεις που αφορούν στην ερμηνεία και εφαρμογή των εκλογικών νόμων. Ως εκ τούτου, οι πράξεις αυτές μπορούν να προσβληθούν μόνο με εκλογική ένσταση η οποία υποβάλλεται στο Εκλογοδικείο σύμφωνα με το άρθρο 145 του Συντάγματος και τις διατάξεις του Εκλογικού Νόμου.

419. *Pitsillos v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 1011, *Sepos v. Republic* (1983) 3 C.L.R. 661

420. *LeventShenerv. Κυπριακής Δημοκρατίας* (2004) 3 A.A.A.Δ. 446»

Στο δε, σύγγραμμα του Ανδρέα Ν. Λοΐζου «ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ», εκεί σελ. 327, αναφέρονται, σχετικά και με την δυνατότητα εφαρμογής του άρθρο 146 του Συντάγματος σε πράξεις που αφορούν εκλογικές διαδικασίες, και τα ακόλουθα:

«Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο έχει αποκλειστική δικαιοδοσία να αποφασίζει οριστικά και αμετάκλητα πάνω σε κάθε εκλογική ένσταση που ασκείται κατά τον εκλογικό νόμο και που αναφέρεται στην εκλογή του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας ή των βουλευτών ή των μελών των Κοινοτικών Συνελεύσεων. Η δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου καθορίζεται από τον εκλογικό νόμο. Τώρα, βέβαια, η δικαιοδοσία αυτή ασκείται από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Η εξουσία της Βουλής των Αντιπροσώπων στη θέσπιση του Εκλογικού Νόμου περιλαμβάνει τη ρύθμιση κάθε θέματος που αφορά ενστάσεις σε εκλογή που αφορά ενστάσεις που ανάγονται στη δικαιοδοσία του Εκλογοδικείου. Κάθε θέμα που άπτεται της εγκυρότητας εκλογής ή που μπορεί να προκύψει σε σχέση με αυτή, εγείρεται με εκλογική αίτηση. Δεν υπάρχει δε δυνατότητα, με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία, να καταχωρηθεί εκλογική αίτηση πριν τη διεξαγωγή των εκλογών.¹¹⁸⁹..... Η εκλογή βουλευτών διέπεται από τον περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμο του 1979¹¹⁹²..... Η κατηγορία των ατόμων που μπορούν να υποβάλουν εκλογική αίτηση, οι λόγοι στους οποίους η αίτηση μπορεί να θεμελιωθεί, καθώς και οι θεραπείες που μπορούν να παρασχεθούν από το Εκλογοδικείο καθορίζονται στο Μέρος Έβδομο, άρθρα 56 και 57 του Νόμου του 1979. Μεταξύ των ατόμων που νομιμοποιούνται να εγείρουν εκλογική αίτηση, είναι πρόσωπα εγγεγραμμένα στους εκλογικούς καταλόγους. Καθώς και πρόσωπα που «ισχυρίζονται ότι ήσαν υποψήφιοι στη διεξαχθείσα εκλογή.... Με αίτηση από ψηφοφόρους αμφισβητήθηκε ως αντισυνταγματική και παράνομη η αύξηση του αριθμού των εδρών του Δημοκρατικού Συναγερμού λόγω της προσχώρησης σ' αυτόν βουλευτή που είχε εκλεγεί με το Δημοκρατικό Κόμμα από το οποίο αποχώρησε και όπως η συγκεκριμένη βουλευτής δεν μπορούσε να παραμείνει βουλευτής άλλου κόμματος μια και η έδρα της είχε κατανεμηθεί, κατά τους ψήφους, στο Δημοκρατικό κόμμα. Το Εκλογοδικείο αποφάνθηκε ότι το αντικείμενο της Αίτησης δεν ήταν η υποβολή ένστασης σε εκλογή ή θεώρηση του αποτελέσματος της, αλλά ουσιαστικό αντικείμενο της η έκδοση οδηγιών ή απαγορευτικών διαταγμάτων αναφορικά με τη λειτουργία του Κοινοβουλευτικού Σώματος, που ήταν αίτημα εκτός της δικαιοδοσίας του Εκλογοδικείου. Εκτός θέματος ήταν και οι θεραπείες οι οποίες επιδιώκονταν και πασιφανώς άγνωστες στον εκλογικό νόμο¹²⁰¹..... Παραποίηση του Καταλόγου Εκλογών με σκοπό να εμποδιστεί ο πολίτης από το να προταθεί ως υποψήφιος σε αναπληρωματική εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας κρίθηκε ότι έδιδε δικαίωμα σ' αυτόν να προσφύγει απευθείας στο Επαρχιακό Δικαστήριο για διεκδίκηση αποζημιώσεων κάτω από το Άρθρο 172, αλλά όχι δικαίωμα προσφυγής κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Τέτοια προσφυγή δεν αποτελούσε προϋπόθεση για την αγωγή. Σχετικά όμως με την άρνηση αρμόδιου λειτουργού του γραφείου του Εφόρου Εκλογής να εφοδιάσει πολίτη με το σχετικό έντυπο υποβολής υποψηφιότητας σε επαναληπτική εκλογή Προέδρου, πράγμα που αν αποδεικνύετο θα αποτελούσε παράβαση του Εκλογικού Νόμου του 1959¹²⁰⁴, αρμόδιο Δικαστήριο να επιληφθεί του θέματος είναι το Εκλογοδικείο και όχι το Επαρχιακό Δικαστήριο, στο οποίο καταχωρήθηκε αγωγή για αποζημιώσεις κάτω από το άρθρο 172 του Συντάγματος¹²⁰⁵.

Οι λέξεις «ασκουμένης κατά τον εκλογικό νόμον» στο άρθρο 145, σε συνδυασμό με το άρθρο 85, δεν μπορούν να ερμηνευτούν ότι οι λόγοι μιας εκλογικής αίτησης μπορούν να περιοριστούν από τον Εκλογικό Νόμο, ώστε να αποκλείουν ένα λόγο

αντισυνταγματικότητας της σχετικής νομοθεσίας. Επίσης κρίθηκε ότι οι λόγοι που περιέχονται στα άρθρα 57(3) και 58 των περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμων του 1979-1986 δεν απαριθμούνται εξαντλητικά, μια και στο άρθρο 57(1) περιέχεται και η φράση «παν θέμα»...»

Ως, τέλος, αναφέρεται και στο σύγγραμμα του Νίκου Χρ. Χαραλάμπους «**Εγχειρίδιο Κυπριακού Διοικητικού Δικαίου**», Λευκωσία, 2013, 2^η Έκδοση, εκεί σελ. 75:

« 9. Πράξεις σχετιζόμενες με εκλογές

Δεν θεωρούνται διοικητικές πράξεις και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να προσβληθούν με Προσφυγή ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 146 του Συντάγματος, οι πράξεις που σχετίζονται με τη διεξαγωγή προεδρικών ή βουλευτικών εκλογών²⁴⁴ όπως, για παράδειγμα, η άρνηση του Εφόρου Εκλογής να επιτρέψει στον Αιτητή να υποβάλει υποψηφιότητα για τις προεδρικές εκλογές.²⁴⁵ Στις περιπτώσεις αυτές εντάσσονται και πράξεις που σχετίζονται με τη διεξαγωγή εκλογών για την ανάδειξη μελών του Ευρωκοινοβουλίου.²⁴⁶ Οι πράξεις αυτές μπορούν να προσβληθούν μόνο με εκλογική ένσταση η οποία υποβάλλεται στο Ανώτατο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 145 του Συντάγματος και τις διατάξεις του εκλογικού νόμου...»

Εφαρμόζοντας, λοιπόν, τα προαναφερθέντα στα δεδομένα της συγκεκριμένης υπό εξέταση περίπτωσης, βρίσκω ότι, η προσβαλλόμενη με την παρούσα προσφυγή πράξη του Εφόρου, ήτοι η επιστολή του ημερομηνίας 6.5.2021 προς τον αιτητή 1 (σημ. Δικαστηρίου: η συμπροσβαλλόμενη με την προσφυγή επιστολή ημερομηνίας 4.5.2020 έκδηλα δεν περιέχει το στοιχείο της όποιας ατομικής (εκτελεστής) ρύθμισης, αλλά είναι αμιγώς πληροφοριακής φύσεως), με την οποία η πλευρά των αιτητών διατείνεται περιγραφικά ότι, ο Έφορος δεν επιτρέπει και/ή αρνείται στον Αιτητή αρ. 1 να κατέλθει στις Βουλευτικές Εκλογές του 2021 ως συνδυασμός ενός κόμματος με το όνομα «ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ-ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ» ή/και επιβάλλει όπως το όνομα του συνδυασμού ενός κόμματος που θα υποβληθεί στους Εφόρους Εκλογής για σκοπούς εκλογικών διαδικασιών δεν μπορεί να διαφέρει από το όνομα του αντίστοιχου μητρώου που αναγράφεται στο Μητρώο Πολιτικών Κομμάτων, της οποίας πράξης, με την παρούσα ενδιάμεση αίτηση, επιζητείται πρωτίστως ή κυρίως η αναστολή, δεν εντάσσεται στις

περιπτώσεις για τις οποίες το Διοικητικό Δικαστήριο, ασκώντας την εξουσία του δυνάμει του άρθρου 146 του Συντάγματος, υπέχει δικαιοδοσίας. Και αυτό διότι, ακόμη και στην καλύτερη των περιπτώσεων για τους αιτητές που η επίδικη πράξη ήθελε ταξινομηθεί ως πράξη ευθέως παράγουσα συγκεκριμένη, (εκτελεστή) ρύθμιση, ήτοι ρύθμιση άνευ ανάγκης μεσολάβησης περαιτέρω πράξεων ή ενεργειών, τότε σαφώς αποτελεί πράξη που αφορά στην εκλογική διαδικασία των επερχόμενων βουλευτικών εκλογών και είναι στενά συνυφασμένη μ' αυτή (υποβολή υποψηφιοτήτων εν συνδυασμώ ενός κόμματος υπό συγκεκριμένο όνομα, εν την εννοία του άρθρου 22 του Νόμου) και εδράζεται σε ερμηνεία του (εκλογικού) Νόμου και την οποία, σε τέτοια περίπτωση, πρόδηλα διέπουν οι πρόνοιες του άρθρου 21 του Νόμου και, κατ' επέκταση, οι πρόνοιες των άρθρων 57 και 58 του Νόμου, καθώς και των επιταγών των άρθρων 85 και 145 του Συντάγματος. Συνεπώς, η επίδικη απόφαση δεν δύναται να προσβληθεί με προσφυγή βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου, αλλά δύναται αποκλειστικά να αμφισβητηθεί, δεδομένου και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 21, 22, 57 και 58 του Νόμου, ενώπιον του Εκλογοδικείου (κατόπιν, βεβαίως, σχετικής εκλογικής αιτήσεως και περάτωσης των εκλογών, αυτό κατ' επιλογήν του συντακτικού αλλά και του απλού νομοθέτη, βλ. ανωτέρω παρατιθεμένη νομολογία), ήτοι ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το οποίο ασκεί και την εν λόγω αποκλειστική αρμοδιότητα του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου. Εν πάση περιπτώσει, συνεχίζοντας στα ανωτέρω, βρίσκω, έχοντας υπόψη και το σαφές περιεχόμενο των ανταλλαχθεισών επιστολών μεταξύ των τώρα διαδίκων (βλ. ανωτέρω), ότι, η επίδικη επιστολή του Εφόρου ημερομηνίας 6.5.2021 προς τον αιτητή όντως στερείται εκτελεστότητας, υπό την έννοια ότι, αποτελεί, κατά τη συγκεκριμένη ημερομηνία σύνταξης, αποστολής και παραλαβής της (6.5.2021) απλά αμιγή εκδήλωση της (έστω βέβαιης ή δεδομένης) πρόθεσης του Εφόρου και όχι τελικής απόφασης-βούλησης του σε σχέση με την αποδοχή ή απόρριψη υποβολής υποψηφιοτήτων για τον αιτητή 1 εν συνδυασμώ με συγκεκριμένο όνομα για

τις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές, απόφαση η οποία λαμβάνεται, όταν, κατά την καθορισθείσα ημερομηνία, μεσολαβήσει η υποβολή των σχετικών και συγκεκριμένων πλέον υποψηφιοτήτων, στα πλαίσια των άρθρων 21 και 22 του Νόμου και είναι η ημερομηνία κατά την οποία, σύμφωνα με το λεκτικό των προαναφερόμενων άρθρων, ενεργοποιείται και η αρμοδιότητα του Γενικού Εφόρου Εκλογών για λήψη απόφασης επί της αποδοχής ή μη των τότε υποβληθέντων υποψηφιοτήτων. Υπενθυμίζεται ότι, πράξη που απλά πληροφορεί τον αιτητή για μια κατάσταση πραγμάτων ή για τις πρόνοιες ενός νόμου, ή πράξη στην οποία εκφράζεται η πρόθεση και όχι η βούληση της διοίκησης δεν είναι εκτελεστή πράξη (βλ. **Krashias Modern Land & Building Developers Ltd v. Δήμου Έγκωμης (1995) 3 A.A.Δ. 198, 208**).

Ενόψει των ανωτέρω καταλήξεων του Δικαστηρίου, οι οποίες καθιστούν, σε κάθε περίπτωση, την άνω προσφυγή μη παραδεκτή, δεν υπάρχει ούτε η δικαιοδοτική δυνατότητα ή αρμοδιότητα εξέτασης από το Δικαστήριο της ουσίας της υπό εξέταση αιτήσεως, η οποία στοιχεύει πρωτίστως στην αναστολή της επίδικης απόφασης και, με αυτό τον τρόπο, κατά πάγια νομολογία επί του θέματος, στοχεύει σε έκδοση διαταγμάτων παρακολουθητικού και μόνο χαρακτήρα και μόνο σε συνάρτηση με (παραδεκτή) προσφυγή, με την οποία προσβάλλεται η επίδικη πράξη (βλ., μεταξύ άλλων, **CARRANN v. REPUBLIC (1983) 3 C.L.R. 199**, **ΧΡΙΣΤΟΥΔΙΑΣ v. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (1989) 3B A.A.Δ. 650** και απόφαση ημερομηνίας 2.12.2011 στην Προσφυγή Αρ. 1253/2011 **IMADKANIL K.A. ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**).

Ως εκ των ανωτέρω, τόσο η προσφυγή, όσο και η παρούσα ενδιάμεση αίτηση στην ολότητα της, απορρίπτονται ως μη παραδεκτές, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν. Ενόψει του άνω αποτελέσματος παρέλκει η εξέταση άλλων ζητημάτων παραδεκτού που εγέρθηκαν.

Επιδικάζονται έξοδα εναντίον του αιτητή 1 και υπέρ της καθ' ης η αίτηση αναφορικά με την αίτηση των αιτητών, ως αυτά θα υπολογιστούν από το Πρωτοκολλητήριο και εγκριθούν από το Δικαστήριο.

Τέλος, θα ήταν παράλειψη του Δικαστηρίου να μην εκφράσει την ευαρέσκεια του προς τους ευπαίδευτους συνηγόρους των διαδίκων για την βοήθεια που προσέφεραν, υπό προφανή πίεση χρόνου, με τις εμπειριστατωμένες τοποθετήσεις τους προς το Δικαστήριο, αλλά και την προθυμία που αμφότερες οι πλευρές επέδειξαν για την σύντομη διεκπεραίωση της υπόθεσης.

Γ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, ΔΔΔ.